

Lakiosasto

16.2.1996

Työeläkelaitoksille

TYÖTTÖMYYSTURVAA KOSKEVIA MUUTOKSIA

1

Yleistä

Työttömyysturvaa koskevaan lainsäädäntöön on tullut muutoksia vuoden 1996 alusta. Tässä yleiskirjeessä kerrotaan seuraavista muutoksista:

- työmarkkinatuen muutokset
- peruspäivärahaoikeuden jatkaminen 60-vuotiaaksi
- vuorotteluvapaan aikana tai sen jälkeen työttömäksi joutuneen ansiopäivärahan määrä
- lomautuspäiväraha
- sovitellun työttömyyspäivärahan kesto
- lomautuksen johdosta maksettava ylimääräinen työttömyysvakuutusmaksu eli lomautussakko.

2

Työmarkkinatuen muutokset

Laki työmarkkinatuesta tuli voimaan 1.1.1994. Työmarkkinatukea maksetaan työmarkkinoille tulevalle henkilölle, joka ei täytä työttömyysturvalaissa (TTL) säädettyä työssäoloehto ja joka on taloudellisen tuen tarpeessa. Tuen saamisen alaikäraja on 17 vuotta. Sitä maksetaan myös työttömyyspäivärahaa enimmäisajan saaneelle henkilölle. Työmarkkinatuen myöntää ja maksaa Kela.

Muutokset ovat laissa työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta (1705/95).

Odotusaika piteni

Työmarkkinatukilain voimaantullessa tuen piiriin pääsemisen odotusaikaa oli kolme kuukautta. Nyt tätä aikaa on pidennetty viiteen kuukauteen. Odotusaikaa ei edelleenkaan vaadita ammatillisesta oppilaitoksesta valmistuneelta eikä työttömyyspäivärahaa 500 päivän enimmäisajan saaneelta henkilöltä.

Lakiosasto

16.2.1996

Omavastuu aika käyttöön

Työmarkkinatukeen on tullut samanlainen viiden päivän omavastuu aika kuin TTL:ssä on. Aikaisemmin omavastuu aikaa ei ollut lainkaan. Työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin osallistuvalla on oikeus tukeen myös omavastuu aikana.

Lapsikorotukset muuttuivat

Uusien säännösten mukaan työmarkkinatuen lapsikorotukset ovat 40 % TTL:n mukaisista lapsikorotuksista. Aikaisemmin korotukset olivat saman suuruiset kuin työttömyyspäivärahassa.

Nuorten oikeus työmarkkinatukeen

17 vuotta täyttäneellä henkilöllä on oikeus työmarkkinatukeen ainoastaan

- jos hän on valmistunut ammattiin oppilaitoksesta tai on suorittanut ammattitutkintolaissa tarkoitetun tutkinnon tai
- siltä ajalta, jona hän osallistuu työvoimakoulutukseen, työharjoitteluun, työkokeiluun tai työhallinnon järjestämään kuntoutukseen.

Työvoimatoimisto antaa Kelan paikallistoimistoa sitovan lausunnon siitä, onko nuorella ammatillinen koulutus tai työmarkkinatuen maksamisesta työvoimapoliittisten toimenpiteiden ajalta.

Jollei nuori täyttänyt uusia työmarkkinatuen saamisehtoja, tuen maksaminen lakkautettiin vuoden 1996 alusta.

18- ja 19-vuotiaalla henkilöllä ei ole oikeutta työmarkkinatukeen

- jos hän ilman hyväksyttävää syytä on kieltäytynyt tarjotusta työstä tai koulutuksesta, työharjoittelusta, työkokeilusta tai kuntoutuksesta tai
- on kieltäytynyt, eronnut tai jättänyt hakeutumatta hänelle soveltuvaan ammatilliseen koulutukseen.

Kela jatkaa tämänikäisten työmarkkinatuen maksamista lainmuutoksen jälkeenkin niin kauan, kunnes työvoimatoimisto ilmoittaa, ettei tuen maksamiselle enää ole perusteita. Näin voi olla esimerkiksi siksi, että nuori on jättänyt hakeutumatta tarjolla olevaan koulutukseen.

Lakiosasto

16.2.1996

Myös 18-19 -vuotiailla on työmarkkinapoliittisten toimenpiteiden ajalta oikeus työmarkkinatukeen, vaikka se olisi eväty edellä kerrotuista syistä.

3

Peruspäivärahan enimmäiskesto

Vuoden 1994 alusta peruspäivärahaa koskevia säännöksiä muutettiin niin, että sekä peruspäivärahan että ansiopäivärahan saamisedot tulivat samanlaisiksi. Silloin peruspäivärahasta poistui tarveharkinta, siihen tuli työssäoloehto ja sen maksulle enimmäisaika. Työssäoloehto piti täyttää lain voimassaollessa.

3.1

Suojattu peruspäiväraha ennen 1.1.1996

Henkilöllä, joka sai peruspäivärahaa 1.1.1994 tai joka oli täyttänyt työssäoloehdon joko kokonaan tai osittain ennen 1.1.1994, oli oikeus peruspäivärahaan enintään 31.12.1995 saakka (suojattu peruspäiväraha). Silloisen voimaantulosäännöksen mukaan tämä päivärahaoikeus päättyi viimeistään 31.12.1995 riippumatta siitä, minkä ikäinen henkilö tuolloin oli.

3.2

Suojatun päivärahan enimmäiskeston muutos 1.1.1996 lukien

Jos henkilö on täyttänyt 55 vuotta ennen kuin TTL:n mukainen 500 päivän enimmäisaika täyttyy, hän voi saada peruspäivärahaa myös 31.12.1995 jälkeen enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta. Ehtona on, että henkilö on työttömäksi jäädessään täyttänyt TTL:n työssäoloehdon. Tähän työssäoloehtoon hyväksytään myös ennen vuotta 1994 ollut työskentely (laki työttömyysturvalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta, 1583/95).

Suojatulla peruspäivärahalla olleen yrittäjän päivärahaoikeus ei jatku 31.12.1995 jälkeen, koska yrittäjä ei työttömäksi jäädessään ole täyttänyt palkansaajan työssäoloehto.

3.3

Lainmuutoksen vaikutus työttömyyseläkeoikeuteen

Henkilöllä oli oikeus peruspäivärahaan 1.1.1994

Jos ennen vuotta 1939 syntyneellä henkilöllä oli oikeus työttömyyspäivärahaan 1.1.1994, hänen työttömyyseläkeoikeutensa määräytyy vastaisuudessakin vanhojen (ennen 1.1.1994 voi-

Lakiosasto

16.2.1996

massaolleiden) työttömyyseläkesäännösten mukaisesti. Peruspäivärahaa saaneelle henkilölle myönnetään työttömyyseläke vain 200 päivän todistuksen perusteella eli silloin, kun päivärahatodistuksen antamispäivästä taaksepäin olevan 60 viikon ajanjaksolle kertyy ainakin 200 päivärahopäivää. Vanhojen työttömyyseläkesäännösten mukaan ei peruspäivärahaa saaneelle henkilölle voida myöntää työttömyyseläkettä työttömyyspäivärahojen enimmäismäärän täyttymisen perusteella.

Koska peruspäiväraha vuoden 1996 alusta voimaantulleen lainmuutoksen mukaan voi jatkua 60 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun, työssäoloehdon täyttänyt suojatun peruspäivärahan saaja voi saada työttömyyseläkkeen. Tämä johtuu siitä, että 60 viikon sisälle päivärahatodistuksen antamisesta taaksepäin lukien on mahdollista kertyä 200 työttömyyspäivärahopäivää.

Ei oikeutta peruspäivärahaan 1.1.1994

Jos suojatun peruspäivärahan saaja oli työssä vuodenvaihteessa 1993-1994 eikä hänellä siis silloin ollut päivärahaoikeutta, häneen sovelletaan uusia eli nykyisiä työttömyyseläkesäännöksiä. Niissä eläkkeen saamiseksi vaaditaan todistus siitä, että henkilö on saanut työttömyyspäivärahaa TTL:n 26 §:ssä säädetyn enimmäismäärän. Koska peruspäivärahaoikeus nyt voi jatkua 60 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun, työtön voi saada tällaisen todistuksen.

4

Vuorotteluvapaalla olevan henkilön ansiopäiväraha

Vuorotteluvapaata koskevat säännökset ovat tulleet voimaan 1.1.1996.

Jos henkilö vuorotteluvapaan aikana tai välittömästi sen jälkeen jää työttömäksi, hänen ansiopäivärahansa taso määritellään vuorotteluvapaalle lähtöhetken ansioiden mukaan (laki työttömyysturvalain 16 §:n muuttamisesta, 1664/95).

5

Lomautuspäiväraha

Ansiopäivärahaan oikeutetulle lomautetulle henkilölle maksetaan ansiopäivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on saanut lomautuspäivärahaa yhteensä 15 päivältä. Lomautuspäivärahan määrä on 70 % ansiopäivärahasta, eikä siihen makseta lapsikorotuksia. Lomautuspäiväraha on kuitenkin aina vähintään henkilön täyden, mahdollisilla lapsikorotuksilla korotetun peruspäivärahan suuruinen.

Lakiosasto

16.2.1996

Lomautuspäiväraha ei ole ansioon suhteutettua päivärahaa, joten sitä ei lasketa TTL:n 26 §:ssä tarkoitettuun päivärahan enimmäisaikaan.

Lomautuspäivärahaa koskevat säännökset ovat määräaikaisina voimassa vuoden 1996 (laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta, 1582/95). Lomautuspäiväraha oli käytössä myös vuosina 1994 ja 1995.

6

Sovitellun työttömyyspäivärahan enimmäiskesto

Soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan joko 150 täyden työttömyyspäivärahan määrä tai 18 kuukauden ajan sen mukaan, kumman määräajan perusteella sen maksaminen kestää kauemmin. Vaikkei 150 täyttä päivärahopäivää olekaan täyttynyt, ei soviteltua päivärahaa kuitenkaan voida maksaa enempää kuin 24 kuukauden ajan.

Vuodelta 1996 maksettuja soviteltuja päivärahoja ei lueta sovitellun päivärahan enimmäismaksuaikoihin (laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta, 1582/95). Niitä ei luettu enimmäiskestoihin myöskään ajalla 1.7.1994-31.12.1995.

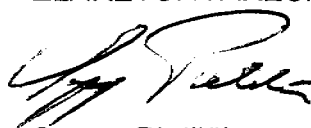
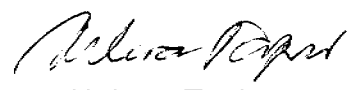
7

Lomautussakko

Työnantajien omavastuuosuutta lomautusajan työttömyysturvakustannuksista lisättiin vuoden 1994 alusta siten, että työnantajalta perittiin ylimääräinen työttömyysvakuutusmaksu (lomautussakko) kaikista alkavista kokoaikaisista lomautuksista. Yksivuotista lakia jatkettiin vuodeksi 1995, mutta maksun ulkopuolelle rajattiin pientyönantajat. Maksun suuruus on kymmenen kertaa peruspäivärahan suuruinen määrä eli 1 180 markkaa lomautettua kohden.

Lailla lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1996 (1581/95) on säädetty, että lomautussakko peritään työnantajalta myös vuonna 1996.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen
Helena Tapio